

Høringssvar forslag til endringer i barnehageloven:

«Innføring av lovregler om psykososialt barnehagemiljø og internkontroll»

Generelt

Vi vil i dette høringssvaret uttale oss om lovendringer knyttet til barns rett til et trygt og godt barnehagemiljø, barnehagenes forebyggende arbeid, aktivitetsplikt og klage eller håndhevingsordning. De forslag til lovendringer som ikke nevnes her støttes i den form de foreslås.

Universitetet i Agder er positiv til at det blir en tydeligere lovfesting av barnehagens plikter, både i forhold til forebyggende arbeid og aktivitetsplikt. Vi mener likevel at barns rettigheter ikke sikres tilstrekkelig i de forslag som foreligger. Alle barn har samme rett til beskyttelse uavhengig om de går i barnehage eller skole. Alle barn har rett til å medvirke og være en aktiv deltager i egen sak. Barnets beste skal være grunnleggende for alle barn.

Barnets rettsikkerhet må stå fremst og UiA er derfor uenig i departementets vurdering av å ikke innføre en klage/håndhevingsordning for barnehagebarn tilsvarende det man har i opplæringslovens §9A-6

Lovendringene bør samordnes med opplæringslovens §9A, slik at disse to lovene gir barn uavhengig av alder de samme rettigheter, får felles begrepsbruk samt samsvarer i utforming.

Innspill til de enkelte lovforslag:

§ 3 Barns rett til medvirkning og hensynet til barnets beste

Barn i barnehagen har rett til å gi uttrykk for sitt syn på barnehagens daglige virksomhet.

Barn skal jevnlig få mulighet til aktiv deltakelse i planlegging og vurdering av barnehagens virksomhet.

Barnets synspunkter skal tillegges vekt i samsvar med dets alder og modenhet. Hva som er best for barna, skal være et grunnleggende hensyn i barnehagens arbeid.

UiA støtter forslag om at barnekonvensjonen art. 3 tydeliggjøres i en innledende bestemmelse i § 3.

UiA mener at bestemmelsen ikke er tydelig nok når det gjelder det enkelte barns rettighet til å få en individuell vurdering av hva som er til dette barnets beste.

Bestemmelsen i nåværende § 3 retter seg mot barns medvirkning/aktive deltakelse i forhold til planlegging og vurdering av barnehagens *virksomhet*. Når forslaget er at barnehagen skal vurdere hva som er *barnas* beste, forstås dette som en tydeliggjøring av barnets beste som en kollektiv

rettighet, og at barnehagen skal vurdere dette ved planlegging og gjennomføring av virksomheten som sådan.

UiA mener at ny bestemmelse må tydeliggjøre barnets beste som individuell rettighet, og at det må fremkomme at alle barn har rett til å medvirke/være en aktiv deltaker i *egen sak*.

Både barnekonvensjonens art. 3 og grunnlovens § 104, bruker begrepet *barnets* beste, og har ilagt begrepet både en individuell og kollektive rettighet. Dette mener vi barnehageloven bør følge opp.

Oppsummert:

UiA mener at ny §3 må tydeliggjøre barnets beste som en individuell rettighet og at det må fremkomme at alle barn har rett til å medvirke/være en aktiv deltaker i egen sak

§ 20 Nulltoleranse og plikt til fremmende og forebyggende arbeid

Krav til nulltoleranse

Første avsnitt i forslag til ny § 20 lyder:

«Barnehagen skal ha nulltoleranse mot krenkelser som utestenging, mobbing, vold, diskriminering og trakassering. Alle som arbeider i barnehagen skal gripe inn når et barn utsettes for slike krenkelser.»

Første avsnitt opplæringslova § 9A-3 lyder:

«Skolen skal ha nulltoleranse mot krenking som mobbing, vald, diskriminering og trakassering.»

UiA anser det uheldig at det er ulikheter i forhold til hva som er regulert som en del av nulltoleranse/forebyggende arbeid, og som en del av aktivitetsplikten i barnehageloven og opplæringsloven. I opplæringsloven er «gripe inn plikten» tatt inn som en del av aktivitetsplikten i § 9A-4 og ikke som en del av kravet om nulltoleranse, slik det er foreslått i ny § 20 i barnehageloven. Vi har forståelse for at gripe inn plikten har en klar sammenheng med nulltoleranse, men vi anser at det samme også gjelder for plikten til å følge med, som nå er foreslått som en del av aktivitetsplikten i ny § 21. Dersom det kun er pliktene barnehagene har når man har mistanke og kjennskap til at et barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø, (varsle, undersøke, tiltak) som skal reguleres i ny § 21, mener vi det ville være naturlig at også *følge med* plikten ble flyttet til ny § 20, da det har nær sammenheng med muligheten til å praktisere nulltoleranse og gripe inn. Vi anser imidlertid at dette vil være svært uheldig for samarbeidet mellom barnehage og skole. Det vil kunne medføre forvirring når pliktene i utgangspunktet er like, men ulikt plassert og formulert.

Oppsummert:

UiA mener at gripe inn plikten ikke bør være en del av ny § 20, men innføres som en del av ny § 21.

Krav til systematisk arbeid:

Forslag til ny § 20 annet ledd:

«Barnehagen skal arbeide systematisk for et trygt og godt barnehagemiljø som fremmer helse, trivsel og læring for alle barna, og for å forebygge tilfeller hvor barn ikke opplever at det er et trygt og godt miljø i barnehagen.»

Opplæringslovas § 9A-3 annet ledd lyder:

«Skolen skal arbeide kontinuerleg og systematisk for å fremje helsa, miljøet og tryggleiken til elevane, slik at krava i eller i medhald av kapitlet blir oppfylte. Rektor har ansvaret for at dette blir gjort.»

UiA mener at barnehagelovens §20 annet ledd må samordnes med Opplæringslovens §9A-3. Styrer i barnehage, bør ha tilsvarende plikt til internkontroll som rektor i skole.

UiA kan heller ikke se hvorfor det er nødvendig å bruke ulike begreper i forhold til beskrivelsen av det systematiske arbeidet. I barnehage er det foreslått «helse, trivsel og læring» og i skole «helse, miljøet og tryggheten.

Oppsummert:

UiA mener at barnehagelovens §20 annet ledd må samordnes med Opplæringslovens §9A-3.

UiA mener at styrer i barnehage, bør ha tilsvarende plikt til internkontroll som rektor i skole.

§ 21 Aktivitetsplikt for å sikre at barnehagebarna har et trygt og godt psykososialt barnehagemiljø

Alle som arbeider i barnehagen, skal følge med på om barna har et trygt og godt barnehagemiljø.

Alle som arbeider i barnehagen, skal varsle barnehagens styrer dersom de får mistanke om eller kjennskap til at et barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø. Styrer skal varsle den som er ansvarlig for barnehagen i alvorlige tilfeller.

Ved mistanke om eller kjennskap til at et barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø, skal barnehagen snarest undersøke saken. Det samme gjelder når et barn eller foreldrene sier ifra om at barnet ikke har et trygt og godt barnehagemiljø.

Når et barn eller foreldrene sier ifra om at barnet ikke har et trygt og godt barnehagemiljø, skal barnehagen så langt det finnes egnede tiltak sørge for at barnet kan ha et trygt og godt barnehagemiljø. Det samme gjelder når barnehagens undersøkelser viser at et barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø.

Barnehagen skal lage en skriftlig plan når det skal gjøres tiltak i en sak. I planen skal det stå

- a) Hvilke problemer tiltakene skal løse*
- b) Hvilke tiltak barnehagen har planlagt*
- c) Når tiltakene skal gjennomføres*
- d) Hvem som er ansvarlig for gjennomføringen av tiltakene*
- e) Når tiltakene skal evalueres.*

UiA støtter forslaget om at det lages en skriftlig plan når det skal gjøres tiltak i en sak. I tillegg bør det etter vår vurdering, stilles krav til dokumentasjon hvor det fremkommer hvordan barnehagen har

oppfylt delpliktene. Rammeplanens punkt 7, som inneholder krav til dokumentasjon mener vi ikke er tilfredsstillende, da det gir rom for ulik praksis og vurdering i forhold til hva som er nødvendig å dokumentere. Vi mener derfor at dokumentasjonskravet i rammeplanen bør vurderes revidert, og tydeliggjort i samsvar med nye plikter i § 21.

For å kunne gjennomføre et tilsyn (og evt. behandle en klage i en håndhevingsordning) er det også avgjørende at det foreligger dokumentasjon på hva barnehagen faktisk har gjort, ellers vil det være vanskelig å sannsynliggjøre eventuelle brudd på regelverket. Dokumentasjon kan også være viktig for barnehagens egen oversikt over saken, samt være viktig for foresatte.

Oppsummert:

UiA støtter forslaget om at det innføres en aktivitetsplikt. Likevel mener vi at forslaget i §21 må samordnes med opplæringslovens §9A-4. Det bør innføres krav til dokumentasjon av delpliktene.

§ 22 Skjerpet aktivitetsplikt dersom en ansatt i barnehagen krenker et barn

Dersom en som arbeider i barnehagen, får mistanke om eller kjennskap til at en annen som arbeider i barnehagen, utsetter et barn for krenkelser som utestenging, mobbing, vold, diskriminering eller trakassering, skal vedkommende straks varsle barnehagens styrer. Styrer skal varsle den som er ansvarlig for barnehagen. Dersom det er styrer i barnehagen som krenker et barn, skal den ansvarlige for barnehagen varsles direkte av den som har mistanke om eller kjennskap til krenkelsene.

Undersøkelser og tiltak etter § 21 (aktivitetsplikten) tredje og fjerde ledd skal iverksettes straks.

UiA mener at det er behov for å se nærmere på formuleringer i forhold til innslagspunktet, både for ordinær og skjerpet aktivitetsplikt, da dette fremstår som upresist i høringsnotatet.

På s. 26 står følgende:

«det er barnets egen opplevelse som skal legges til grunn når barnehagen skal ta stilling til om barnet har et trygt og godt barnehagemiljø.»

På side 37 i høringsnotatet står følgende:

«Ytringer som er en del av et akseptabelt sosialt samspill, skal ikke regnes som krenkelser. Dette gjelder selv om et barn ut fra sin egen subjektive opplevelse, opplever ytringen som krenkende».

Det oppleves motstridende når barns opplevelse ikke gjennomgående legges til grunn i høringsnotatet.

Oppsummert:

UiA støtter at det innføres en skjerpet aktivitetsplikt.